

Josep M. Puig i l'autonomia de Catalunya

Marc Carrillo

Catedràtic de dret constitucional de la Universitat Pompeu Fabra

Conseller del Consell de Garanties Estatutàries

Vaig conèixer Josep M. Puig Salellas a l'inici de la dècada dels noranta del segle passat, en el si de la Comissió Jurídica Assessora, el màxim òrgan consultiu del Govern de la Generalitat de Catalunya. El recordo com un home de tracte elegant i sobri que des de la seva experiència com a notari en el dret privat, mostrà sempre una especial curiositat pel dret públic i un lúcid interès perquè la Catalunya que havia recuperat l'autonomia política amb la Constitució del 1978 i l'Estatut del 1979, es dotés de juristes especialistes en aquesta branca del dret, a fi de disposar d'eines pròpies per a la seva defensa jurídica. I així superar una mancança que històricament havia tingut com a conseqüència de la supressió de les seves institucions públiques a partir del Decret de Nova Planta del 1714.

Amb motiu de les deliberacions en el si de la Comissió Permanent de la Comissió Jurídica Assessora, vaig tenir oportunitat de debatre amb ell una de les qüestions que a ell i a molts altres professionals del dret ens suscitaven més inquietud sobre l'abast de l'autonomia política. Em refereixo a l'abast de la potestat legislativa del Parlament de Catalunya per a dotar de contingut l'auto-govern. És aquesta una qüestió que després de més trenta anys d'autonomia política i encara que estigui en vigor el nou Estatut del 2006, roman de plena actualitat, atesa la capacitat expansiva que l'òrgan legislador estatal ha mostrat per a limitar i restringir el marge de maniobra de l'òrgan legislador autonòmic en general i del català en particular. I, sobretot, la incertesa que plana sobre l'autonomia catalana en espera —en el moment d'escriure aquestes ratlles— de la sentència del Tribunal Constitucional, un tribunal marcat per un crisi institucional sense precedents, que en aquestes adverses circumstàncies ha de resoldre el recurs presentat contra l'Estatut pel Partit Popular ara fa quasi quatre anys.

Sobre aquest tema he tingut l'oportunitat d'escriure sovint en la meua activitat acadèmica més recent i, en aquest sentit, voldria reproduir aquí alguns arguments que en el seu moment ja havien estat objecte de debat i conversa amb Josep M. Puig Salellas i que, de segur, ara li hauria interessat molt seguir de prop.

La Llei autonòmica és l'expressió normativa de l'autonomia política. És una llei diferenciada de l'estatal solament en virtut del principi de competència

però mai per raons de jerarquia. En l'àmbit de les competències compartides entre l'Estat i la Generalitat, el binomi integrat per la llei bàsica estatal i la llei autonòmica de desenvolupament, és una conseqüència del sistema normatiu establert per la Constitució del 1978 per a regular les competències. Tanmateix, el balanç que ha ofert la seva aplicació ha posat de manifest una relació existent entre la llei bàsica i la llei autonòmica, en la qual aquesta ha esdevingut un producte normatiu de caràcter subordinat. De vegades, la relació entre ambdues s'ha assemblet més a la que existeix entre la llei i el reglament administratiu. Com si fos una relació merament executiva.

Com va dir el Consell Consultiu en el Dictamen número 269, referent al projecte de reforma de l'Estatut del 1979, «la *vis expansiva* experimentada en la determinació de les bases per l'Estat i la concreció formal d'aquestes per mitjà de reglaments administratius, ha estat sens dubte la causa d'aquesta posició jurídicament disminuïda de la Llei autonòmica. I l'efecte d'aquesta situació ha comportat una considerable parcel·lació de la competències de la Generalitat i de la resta de comunitats autònomes, fins al punt d'impedir en bona part la disponibilitat normativa sobre les pròpies competències legislatives».

Aquests arguments varen esperonar Josep M. Puig Salellas, els anys que el vaig conèixer, a reflexionar sobre les llums i ombres de l'autonomia catalana en escrits diversos a la premsa i col·laboracions acadèmiques. Segurament no li plauria la situació d'incertesa en què es troba, com tampoc la manca de cultura institucional predominant en el conjunt dels representants públics que han protagonitzat aquesta etapa de l'autonomia de Catalunya. No obstant això, serveixi aquest escrit com a record a la seva persona.